

POROČILO O VREDNOTENJU

LAS NOTRANJSKA

za obdobje oktober 2016 – december 2018

KZALO VSEBINE

1. UVOD

1.1. Vzpostavitev LAS Notranjska	3
1.2. Demografski podatki	3
1.3. Članstvo LAS	4

2. PRIPRAVA STRATEGIJE LOKALNEGA RAZVOJA

2.1. Sodelovanje lokalnih deležnikov	5
2.2. Prednostna področja	5
2.3. Finančni okvir SLR	6

3. IZVAJANJE STRATEGIJE LOKALNEGA RAZVOJA

3.1. Izvajanje projektov v okviru SLR (19.2.)	7
3.2. Usklajenost projektov s SLR	11
3.3. Izvajanje dejavnosti sodelovanje LAS (19.3.)	13
3.4. Delovanje vodilnega partnerja LAS (19.4.)	15
3.5. Delovanje LAS od zunaj	17

4. ZAKLJUČEK .....

22

1. UVOD

1.1. Vzpostavitev LAS Notranjska.

Z novim programskim obdobjem 2014-2020 se je morala vsaka lokalna akcijska skupina (v nadaljevanju: LAS) oblikovati na novo. Območje Občin Bloke, Cerknica in Loška dolina je bilo v programskem obdobju 2007-2013 vključeno v LAS Po poteh dediščine od Idrijce do Kolpe. Pobude s terena so nakazovale drugačne potrebe in želje, ki so bile usmerjene v vzpostavitev novega LAS. Tako je 30.3.2015 potekalo srečanje članov LAS Po poteh dediščine od Idrijce do Kolpe na katerem je 21 od 24 prisotnih članov iz omenjenih občin podpisalo izjavo o izraženem interesu in podpori za oblikovanje novga LAS. Župani vseh treh občin so postopek vzpostavitve novega LAS naložili regionalni razvojni agenciji - RRA Zeleni kras, d.o.o. (v nadaljevanju RRA Zeleni kras).

Javni poziv za vstop v partnerstvo je bil objavljen na spletnih straneh vseh treh občin, RRA Zeleni kras in v lokalnih medijih 16. aprila 2015, 21. aprila je bila o objavi javnega poziva za oblikovanje LAS obveščena predstavnica MKGP v Koordinacijskem odboru CLLD.

10. septembra 2015 je bilo organizirano srečanje na katero so bili vabljeni vsi, ki so oddali pristopne izjave, s katero so potrdili svojo namero in pripravljenost za podpis Konzorcijske pogodbe o ustanovitvi LAS. Na srečanju so bili podrobno predstavljeni pogoje za vzpostavitev LAS, organe upravljanja, finančno strukturo in načrtovano časovnico od same ustanovitve do priprave Strategije lokalnega razvoja in oddaje vloge na razpis za potrditev LAS. Izbrano je bilo tudi ime, t.j. LAS Notranjska.

Ustanovna skupščina je bila izvedena 23. septembra 2015. Partnersko pogodbo o ustanovitvi LAS Notranjska je podpisalo 65 partnerjev. Na ustanovni skupščini je potekal tudi izbor članov LAS v Upravni odbor LAS in izvoljen je bil vodilni partner LAS, RRA Zeleni kras, d.o.o. Sestavo nadzornega odbora so člani izvolili na drugi seji Skupščine (januar 2016).

1.2. Demografski podatki

Območje LAS Notranjska zajema občine Bloke, Cerknica in Loška dolina. Območje predstavlja vzhodno polovico Primorsko-notranjske regije.

Površina vseh treh občin meri 482,9 km², kar predstavlja 33 odstotkov površine Primorsko-notranjske regije in dobra dva odstotka površine Slovenije. Drugi del Primorsko-notranjske regije pokriva LAS med Snežnikom in Nanosom. 1.7.2014 je na območju LAS živelo 16.767 prebivalcev v 131 naseljih, kar pomeni slab odstotek vseh prebivalcev Slovenije. Število prebivalcev se po podatkih SURS ni dosti spremenilo. 1.7.2018 je bilo na območju LAS 16.770 prebivalcev.

Slika 1 – območje LAS Notranjska (št. 21)

1.3. Članstvo LAS

V prejšnjem programskem obdobju je bilo območje Notranjske del LAS Po poteh dediščine. Z območja notranjskih občin je bilo 24 članov. Ustanovno pogodbo LAS Notranjska je podpisalo 65 ustanovnih članov. Če pogledamo članstvo po sektorjih, izredno prevladuje zasebni sektor, saj iz tega sektorja prihaja 70 odstotkov članov. Po 15 odstotkov prihaja iz javnega in ekonomskega sektorja. Januarja 2018 LAS šteje 64 članov, razmerje med sektorji ostaja enako.

Tudi razmerje članstva po občinah ostaja približno enaka. Največ jih je iz občine Cerknica in najmanj iz občine Bloke.

2. PRIPRAVA STRATEGIJE LOKALNEGA RAZVOJA

2.1. Sodelovanje lokalnih deležnikov

Po podpisu Partnerske pogodbe ustanovnih članov LAS Notranjska, je vodilni partner takoj pristopil k pripravi Strategije lokalnega razvoja (v nadaljevanju: SLR) in k sodelovanju povabil različne deležnike z območja LAS.

Izvedenih je bilo šest delavnic, ki so bile dobro obiskane, saj se je posamezne delavnice v povprečju udeležilo 34 udeležencev, ki so prihajali iz vseh treh občin in različnih sektorjev. Na delavnicah so bile dorečene vse ključne vsebine strategije: oblikovanje vizije in ciljev, izdelana SWOT analiza, oblikovane razvojnih potreb in ukrepov ter priprava projektnih idej. Zainteresirani udeleženci, ki so se že povezali v potencialna projektna partnerstva, so oddali projektne predloge. Vse te aktivnosti so predstavljale podlago za pripravo SLR, ki je bila predstavljena na javni predstavitvi. Dokument je 9.12.2015 potrdil tudi Upravni odbor LAS. SLR smo v potrjevanje na državni ravni oddali januarja 2016. Odločbo s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) smo prejeli 17.10.2016.

2.2. Prednostna področja

Pri pripravi SLR smo upoštevali več dejavnikov:

- štiri tematska področja ukrepanja, ki so jih organi upravljanja EKSRP in ESRR identificirali kot ključne izzive pri uresničevanju ciljev Evropske unije in reševanju lokalnih razvojnih potreb:
  - o ustvarjanje novih delovnih mest,
  - o razvoj osnovnih storitev,
  - o varstvo okolja in ohranjanje narave,
  - o večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin;
- analizo stanja in SWOT analizo, ki smo ju pripravili v sodelovanju z različnimi deležniki z območja LAS Notranjska;
- identificirane prioritete in pripravljene projektne predloge zainteresiranih deležnikov;
- sprejete evropske, nacionalne in regionalne strateške dokumente, ki opredeljujejo razvoj do leta 2020 na različnih področjih.

Izhajajoč iz zapisanega smo opredelili prednostna področja po posameznem skladu.

V okviru **EKSRP** smo izpostavili predvsem naslednje vsebinske poudarke oziroma ukrepe:

- ustvarjanje novih delovnih mest, razvoj novih produktov in storitev z dodano vrednostjo,
- tržno organiziranje in povezovanje v kmetijstvu, turizmu in drugih dejavnostih za skupni nastop na trgu,
- razvoj novih storitev in produktov za izboljšanje kakovosti življenja na območju,
- nadgradnja, obnova ali izgradnja manjkajoče infrastrukture za razvoj novih storitev in produktov za zagotavljanje visoke kakovosti življenja na območju,
- ozaveščanje o pomenu varovanja okolja ter naravne in kulturne dediščine,
- izvajanje pilotnih aktivnosti, ki prispevajo k ohranjanju stanja okolja ter naravne in kulturne dediščine,
- nadgradnja, obnova ali izgradnja infrastrukture za interpretacijo narave in usmerjanje obiskovalcev.

Omenjeni ukrepi se izvajajo v okviru treh tematskih področij:

- ustvarjanje novih delovnih mest
- razvoj osnovnih storitev ter
- varstvo okolja in ohranjanje narave.

V okviru **ESRR** smo pa izpostavili predvsem naslednje vsebinske poudarke oziroma ukrepe:

- razvoj lokalnih produktov in storitev na urbanih območjih,
- krepitev podjetniških in s podjetništvom povezanih kompetenc na urbanih območjih,
- povečanje in izboljšanje kakovosti ponudbe na področjih medgeneracijskega sodelovanja in socialne aktivacije na urbanih območjih.

Omenjeni ukrepi se izvajajo v okviru dveh tematskih področij:

- ustvarjanje novih delovnih mest ter
- večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin.

2.3. Finančni okvir SLR

Na podlagi Odločbe Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) je LAS Notranjska upravičen do koriščenja sredstev do največ 1.277.865 EUR, od tega:

- 618.265 EUR iz EKSRP
- 659.600 EUR iz ESRR, ki je tudi glavni sklad.

Po podukrepih in skladih je razdelitev sredstev naslednja:

PODUKREP	SKLAD	ZNESEK V EUR	V %
Pripravljalna podpora (19.1.)	EKSRP	9.676,53	0,76%
	ESRR	10.323,47	0,81%
Podpora za izvajanje projektov v okviru SLR (19.2.)	EKSRP	608.586,47	47,63%
	ESRR	367.703,53	28,77%
Priprava in izvajanje dejavnosti Sodelovanje LAS (19.3.)	EKSRP	prijava na javne razpise MKGP	
	ESRR	30.000	2,35%
Podpora za delovanje vodilnega partnerja (19.4.)	ESRR	251.573,00	19,69%
SKUPAJ		1.277.865,00	100%

3. IZVAJANJE STRATEGIJE LOKALNEGA RAZVOJA

3.1. Izvajanje projektov v okviru SLR (19.2.)

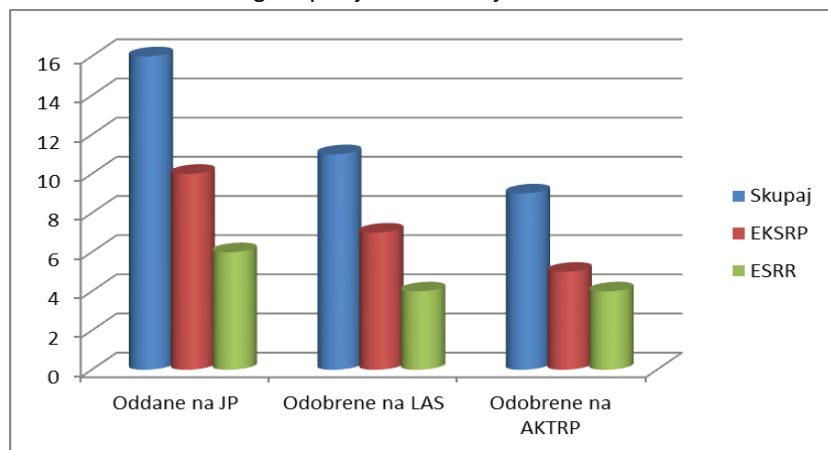
Do konca leta 2018 so bili v okviru LAS Notranjska objavljeni naslednji javni pozivi:

- decembra 2016 je bil objavljen javni poziv za sofinanciranje projektov iz EKSRP,
- maja 2017 je bil objavljen javni poziv za sofinanciranje projektov iz ESRR,
- oktobra 2018 je bil objavljen javni poziv 2018 za sofinanciranje projektov iz EKSRP in ESRR.

Na prva dva javna poziva smo skupaj prejeli 16 vlog, od tega 10 na EKSRP in šest na ESRR. Upravni odbor LAS je na podlagi Poročila ocenjevalne komisije potrdil (15.3.2017) sedem vlog na EKSRP in štiri na ESRR (11.7.2017).

Vloge smo na Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (AKTRP) oddali 10. in 24.4. ter 3.5.2017. AKTRP je izdala odločbe za pet vlog, eno vlogo je zavrgla. Odločbe smo prejeli 1.9 in 15.11.2017. En vlagatelj je zaradi dolgotrajnega postopka odstopil.

Tabela: št. oddanih vlog ter potrjenih na nivoju LAS in državnih odločevalcev

Na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) smo 3.8. 2017 v potrditev posredovali štiri, s strani UO LAS, potrjene vloge. Skladno z uredbo, lahko vlagatelji pričnejo izvajati projekte z dnem oddaje vlog na MGRT, o čemer smo vlagatelje tudi pisno obvestili.

Glede na odzivnost deležnikov ob pripravi SLR in oddaji potencialnih projektovnih predlogov so bila nekoliko višja pričakovanja glede oddaje vlog na javna poziva 2016/2017. Skozi anketni vprašalnik (o tem nekoliko več kasneje) je bil kot razlog nesodelovanja največkrat omenjeno pomanjkanje finančnih sredstev za izvedbo projekta.

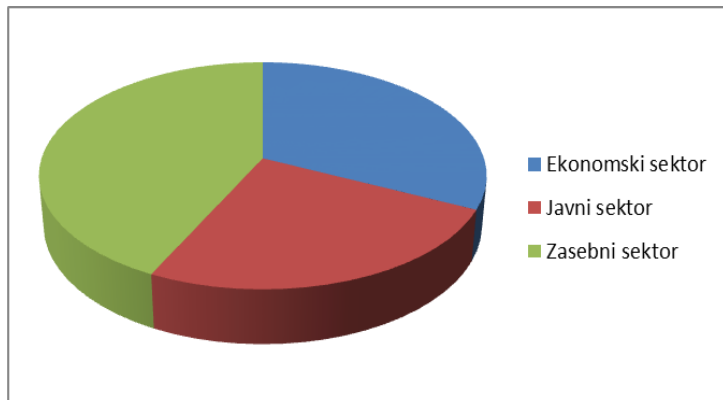
Na EKSRP skladu smo razpisali 230.000 EUR, na ESRR skladu pa 120.000 EUR, skupno torej 350.000 EUR. Skupna vsota zaprosenih sredstev vseh oddanih vlog je znašala 443.840 EUR, od tega 294.850 na EKSRP in 148.990 na ESRR.

Na EKSRP je bil najvišji **znesek javne podpore** za posamezen projekt 20.000 EUR (z enim partnerjem) in 50.000 EUR za projekt z več partnerji. Na ESRR je bil najvišji znesek podpore za posamezne

projekte 30.000 EUR. Vsi potrjeni projekti so partnerski in povprečen znesek sofinanciranja znaša 36.485 na EKSRP in 28.094 na ESRR skladu.

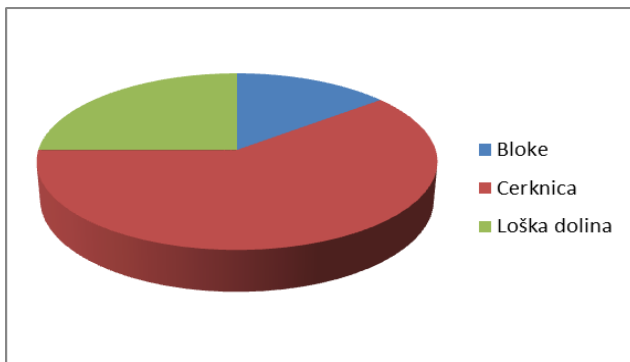
Kot omenjeno so vsi projekti partnerski. Na posameznem projektu obeh skladov so sodelovali vsaj štiri partnerji, skupno pa je na devetih projektih sodelovalo 28 različnih partnerjev. Če pogledamo zastopanost partnerjev po posameznem sektorju, najmanj partnerjev prihaja iz javnega sektorja (7 partnerjev), sledi ekonomski sektor (9 partnerjev) in zasebni sektor (12 partnerjev), kar je tudi razvidno iz spodnjega grafa.

Graf: struktura partnerstva po sektorjih

Glede na **območje** iz katerega prihajajo posamezni partnerji, pa jih je največ iz Cerknice, ker je tudi največja občina in je to pričakovan rezultat.

Graf: struktura partnerjev po območju LAS

Po prvem javnem pozivu za **EKSRP sklad** smo prejeli vloge, ki so pokrile vsa **tematska področja** tega sklada: ustvarjanje novih delovnih mest, razvoj osnovnih storitev ter varstvo okolja in ohranjanje narave.

Tabela: pregled vlog po posameznih ukrepih na EKSRP

Tematsko področje	Ukrep DA	Ukrep NE
Ustvarjanje novih delovnih mest	Razvoj produktov in storitev z dodano vrednostjo	
	Spodbujanje sodelovanja za skupni nastop na trgu	
Razvoj osnovnih storitev	Spodbujanje razvoja novih storitev in produktov	Infrastruktura za razvoj novih storitev in produktov
Varstvo okolja in ohranjanje narave	Ozaveščanje o pomenu varovanja okolja ter dediščine	Izvajanje (pilotnih) aktivnosti, ki prispevajo k ohranjanju stanja okolja
		Infrastruktura za interpretacijo in usmerjanje obiskovalcev

V fazi potrjevanja vlog na nacionalni ravni je bila ena vloga s področja Varstva okolja in ohranjanja narave zavržena. En vlagatelj, ki je oddal vlogo na to tematskopodročje, pa je zaradi dolgotrajnega postopka odstopil.

Tabela: pregled odobrenih vlog s strani ARSKTRP po ukrepih

Tematsko področje	Ukrep DA	Ukrep NE
Ustvarjanje novih delovnih mest	Razvoj produktov in storitev z dodano vrednostjo	
	Spodbujanje sodelovanja za skupni nastop na trgu	
Razvoj osnovnih storitev	Spodbujanje razvoja novih storitev in produktov	
Varstvo okolja in ohranjanje narave		Ozaveščanje o pomenu varovanja okolja ter dediščine
		Izvajanje (pilotnih) aktivnosti, ki prispevajo k ohranjanju stanja okolja
		Infrastruktura za interpretacijo in usmerjanje obiskovalcev

Na **ESRR skladu** so bili potrjeni štirje projekti, dva s področja ustvarjanja novih delovnih mest in dva s področja večje vključenosti mladih, žensk in drugih ranljivih skupin. Prav tako so bili pokriti vsi ukrepi.

Tabela: pregled (odobrenih) vlog s strani MGRT po ukrepih

Tematsko področje	Ukrep DA	Ukrep NE
Ustvarjanje novih delovnih mest	Razvoj produktov in storitev z dodano vrednostjo	
	Krepitev podjetniških in s podjetništvom povezanih kompetenc ter spodbujanje soc. podjetništva	
Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranlj. skupin	Povečanje in izboljšanje kakovosti ponudbe na področju medgen. sodelovanja	
	Povečanje in izboljšanje kakovosti ponudbe na področju socialne aktivacije	

Z odobrenimi projekti smo dosegli **mejnike/kazalnike** do 31.12.2018. V spodnjih tabelah navajamo mejnike/kazalnike zapisane v SLR, načrtovani mejnik/kazalnik na dan 31.12.2018 ter doseženo vrednost po posameznem skladu. Vsi načrtovani mejniki/kazalniki so doseženi oziroma preseženi.

EKSRP: doseženi mejniki/kazalniki

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Dosežena vrednost (31. 12. 2018)
Število novo ustvarjenih delovnih mest	1	1
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	5	5
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	30 %	75,5%
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	10 %	49,6%
Število novih osnovnih storitev	1	5

ESRR: doseženi mejniki/kazalniki

Mejnik/kazalnik	Mejnik na dan 31. 12. 2018	Dosežena vrednost kazalnika (31. 12. 2018)
Število novo ustvarjenih delovnih mest	1	1
Število zaključenih operacij v primerjavi z odobrenimi operacijami	3	4
Delež dodeljenih sredstev v odločitvi o potrditvi operacije primerjavi z določenim finančnim okvirjem	30 %	100%
Delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi sredstvi v odločitvi o potrditvi operacije	10 %	52%
Število novih produktov	1	3
Število vzpostavljenih medgeneracijskih partnerstev	1	2
Število deležnikov na lokalni ravni vključenih v izvajanje projektov CLLD	4	10
Število podprtih partnerstev	3	4

3.2. Usklajenost projektov s SLR

Če odobrene projekte primerjamo z zapisanim v SLR (podroben opis tematskih področij ukrepanja in akcijski načrt), ugotavljamo, da naslednje rezultate po posameznih tematskih področjih:

- Za tematsko področje **Ustvarjanje novih delovnih mest** sta bila oblikovana naslednja dva cilja:
  - o Povečanje inovativne podjetniške aktivnosti,
  - o Povezana in organizirana ponudba z območja za skupni nastop na trgu.

Uresničevanje ciljev je bilo predvideno skozi naslednje tri ukrepe v okviru EKSRP in ESRR:

- o Razvoj lokalnih produktov in storitev (EKSRP in ESRR sklad). V okviru tega projekta so izvedeni trije projekta v skupni vrednosti 123.479 EUR, znesek sofinanciranja je znašal 86.007 EUR. V okviru projekta produkt Cerknjsko jezero je bil razvit nov integriran turistični produkt. V okviru projekta Les in dizajn so z mizarji razvili nove produkte z dodano vrednostjo (design management) in oblikovali skupno blagovno znamko LLEESS. V okviru projekta BlokeTur (trenutno poteka druga faza) so bili razviti novi produkti s področja turizma.
- o Krepitev podjetniških in s podjetništvom povezanih kompetenc ter spodbujanje socialnega podjetništva (ESRR sklad). Izveden je bil en projekt v skupni vrednosti 37.698,44 EUR, znesek sofinanciranja je znašal 23.273 EUR.

- Za tematsko področje **Razvoj osnovnih storitev** je bil oblikovan en cilj:
  - o Razvite dodatne osnovne storitve za zagotavljanje visoke kakovosti življenja na območju.

Uresničevanje ciljev je bilo predvideno skozi naslednje dva ukrepa v okviru EKSRP:

- o Spodbujanje razvoja novih storitev in produktov za izboljšanje kakovosti življenja na območju. Izvedeni so bili trije projekti v skupni vrednosti 147.346 EUR, znesek sofinanciranja je znašal 111.652 EUR. Projekti razvijajo nove produkte in storitve namenjene različnim ciljnim skupinam (šolarji, podjetniki, turističnim ponudnikom, drugi zainteresirani javnosti).
- o Nadgradnja, obnova ali izgradnja manjkajoče infrastrukture za razvoj novih storitev in produktov za zagotavljanje visoke kakovosti življenja na območju. Do konca leta 2018 na tem ukrepu ni bilo izvedenega projekta.

- Za tematsko področje **Varstvo okolja in ohranjanje narave** sta bila oblikovana dva cilja:
  - o Višja ozaveščenost prebivalcev območja o varstvu okolja ter ohranjanju naravne in kulturne dediščine,
  - o Ohranjeno stanje okolja ter naravne in kulturne dediščine.

Uresničevanje ciljev je bilo predvideno skozi naslednje tri ukrepe v okviru EKSRP:

- o Ozaveščanje o pomenu varovanja okolja ter naravne in kulturne dediščine,
- o Izvajanje (pilotnih) aktivnosti, ki prispevajo k ohranjanju stanja okolja ter naravne in kulturne dediščine,
- o Nadgradnja, obnova ali izgradnja infrastrukture za interpretacijo dediščine in usmerjanje obiskovalcev.

Do konca leta 2018 na tem tematskem področju ni bilo izvedenega projekta. En projekt (nadgradnja in obnova infrastrukture za interpretacijo dediščine) je bil na AKTRP zavržen, pri drugem projektu, ki je bil odobren na nivoju LAS, pa je vlagatelj odstopil zaradi dolgotrajnosti postopka (izvajanje (pilotne aktivnosti)).

- Za tematsko področje **Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin** sta bila oblikovana dva cilja:
  - o Intenzivnejše medgeneracijsko sodelovanje,
  - o Večja socialna vključenost.

Uresničevanje ciljev je bilo predvideno skozi naslednje dva ukrepa v okviru ESRR:

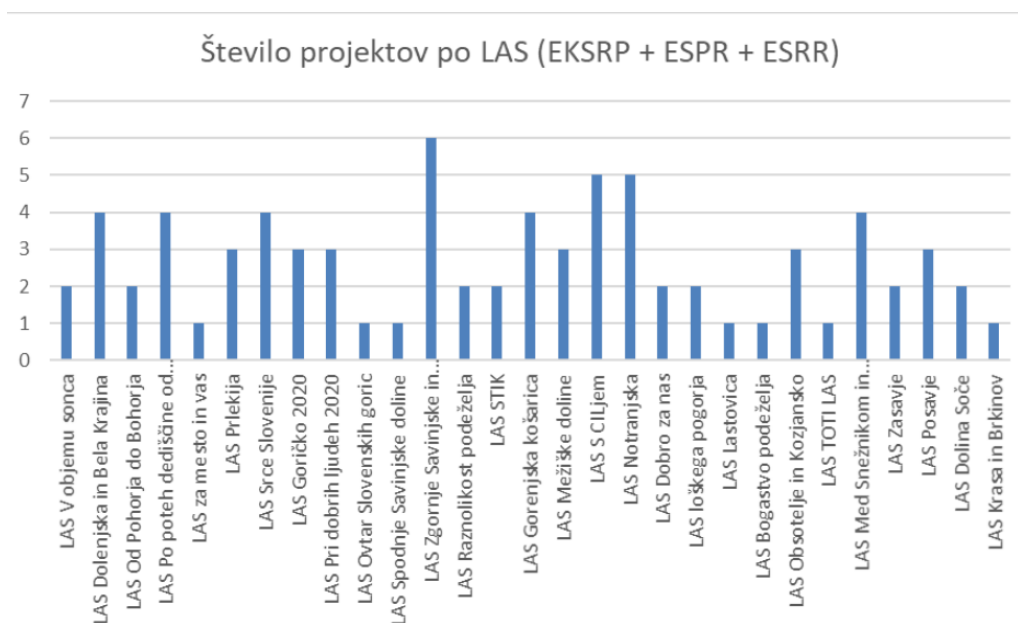
- o Povečanje in izboljšanje kakovosti ponudbe na področju medgeneracijskega sodelovanja. V okviru tega ukrepa se izvaja en projekt, ki pa še ni zaključen. Vrednost projekta je 36.957 EUR, znesek sofinanciranja znaša 29.436 EUR. V okviru projekta je bil oblikovan in izveden počitniški program za otroke, ki vključuje različne športne aktivnosti in medgeneracijske ustvarjalne delavnice.
- o Povečanje in izboljšanje kakovosti ponudbe na področju socialne aktivacije. V okviru tega ukrepa je bil izveden en projekt, katerega skupna vrednost znaša 41.574 EUR, znesek

sofinanciranja znaša 29.070 EUR. V okviru projekta so razvili nov produkt-joga za starejše, nabavili prilogajona kolesa (trickle) za gibalno ovirane osebe in razvili nov produkt za te osebe.

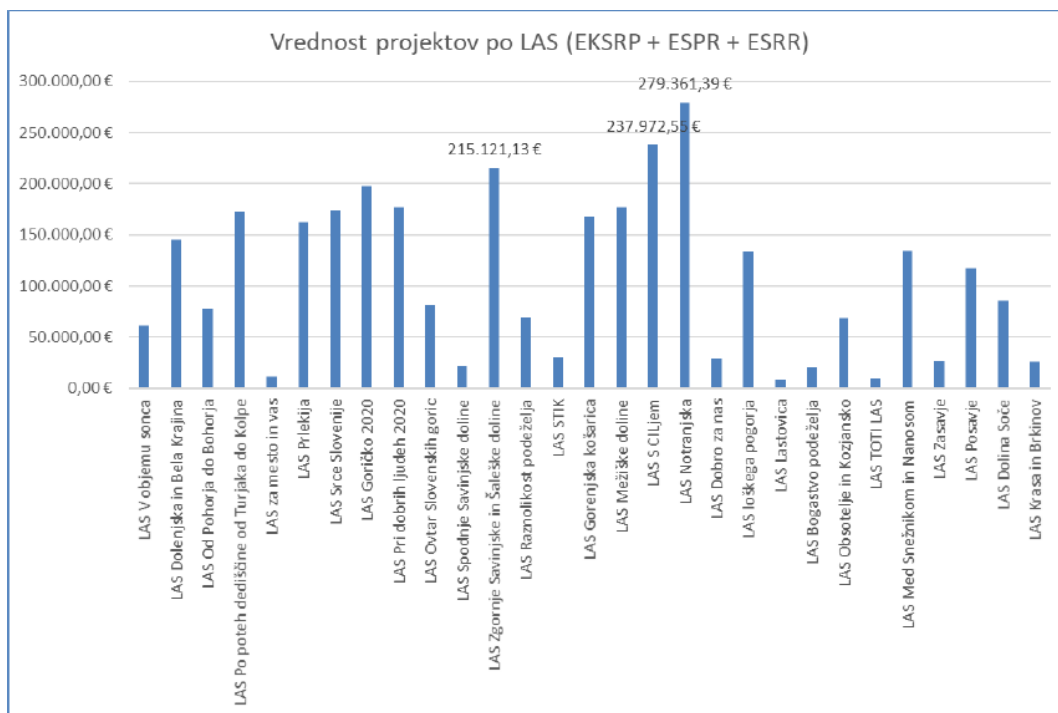
Na javnem pozivu 2016/2017 smo imeli v izvajanju devet projektov na obeh skladih. S projekti smo pokrili šest ukrepov od desetih ukrepov zapisanih v SLR. Od štirih nepokritih ukrepov so vsi trije v okviru tematskega področja Varstvo okolja in ohranjanje narave, eden pa s tematskega področja Razvoj osnovnih storitev. Prav tako so trije od štirih nepokritih ukrepov vezani na infrastrukturo oz. izvajanje (pilotnih) aktivnosti, ki prispevajo k ohranjanju stanja okolja. Glede na to, da je kot partner sodelovala zgolj ena občina na enem projektu, je takšen rezultat tudi posledica prenizke aktivnosti občin. Da so Občine premalo aktivne pri izvajanju SLR menijo tudi 72 odstotkov tistih, ki so odgovorili na anketni vprašalnik. Med ostalim pričakujejo aktivnejše sodelovanje pri projektih, v finančnem smislu in kot sodelujoči partnerji.

3.3. Izvajanje dejavnosti sodelovanje LAS (19.3.)

Vodilni partner LAS (RRA Zeleni kras) je na Javne razpise za pripravo in izvajanje projektov sodelovanje LAS MKGP prijavil pet projektov, po dva projekta na 2. in 3. javni razpis ter enega na 4. javni razpis. Do konca leta 2018 so bili prvi štirje tudi odobreni. Po podatkih MKGP (september 2018) je med 37 slovenskimi LAS-i več prijavljenih projektov (6) imela zgolj LAS Zgornje Savinjske in Šaleške doline.

LAS Notranjska je bilo tudi največ skupno dodeljenih sredstev (279.361,39 EUR).

LAS Notranjska je imela največ dodeljenih sredstev tudi znotraj posameznega sklada, in sicer v okviru EKSRP (249.369,39 EUR).

Projekti sodelovanja LAS, ki so bili do 13.12.2018 odobreni v okviru javnih razpisov MKGP so navedeni spodaj.

Na 2. javnem razpisu MKGP sta bila odobrena dva projekta:

- *Festival domačih okusov in tradicije*. Projekt smo izvajali v sodelovanju z LAS Zgornje Savinjske in Šaleške doline. Namen projekta je bilo nadgraditi obstoječe tradicionalne prireditve z dodatnimi vsebinami v povezavi s tradicionalno kulinariko in lokalnimi rokodelci oziroma obrtniki. Za dvig kakovosti teh prireditev je bila nabavljena tudi ustrezna manjkajoča oprema (prireditveni šotor, stojnice). Višina odobrenih sredstev je znašala 56.207,10 EUR, skupna vrednost projekta pa 77.684,58. Projekt je bil zaključen decembra 2018.
- *Novi izzivi slovenske drobnice*. Projekt smo izvajali v sodelovanju s še tremi slovenskimi LAS-i. Operacija zajema področje razvoja drobnice, uporabo živalskih materialov in njihove predelave z dodano vrednostjo. Cilj operacije je spodbuditi večjo in bolj inovativno uporabo živalskih materialov (drobnice) v kmetijstvu, vrtničkarstvu, rokodelstvu, terapevtskih dejavnostih in v kulturi prehranjevanja; varovati naravne vire, razviti nove rokodelske, turistične in kulinarčne produkte, prispevati k večji prepoznavnosti sektorja drobnice kot trajnostne oblike gospodarstva in pa spodbuditi nove podjetniške priložnosti. Višina odobrenih sredstev znaša 37.459,61 EUR, skupna vrednost projekta pa 47.447,32 EUR. Projekt se izvaja od 1.1.2018 do 30.11.2019.

Na 3. javnem razpisu MKGP sta bila odobrena še dva projekta:

- *Interaktivni turizem za vse*. Projekt se izvaja v sodelovanju s še petimi slovenskimi LAS-i in je odgovor na smernice o razvoju dostopnega turizem v Evropi. Namen projekta je s pomočjo novih tehnologij na eni strani povečati dostopnost za osebe s posebnimi potrebami in jim tako

omogočiti ogled naravnih in kulturnih znamenitosti, do katerih sicer ne bi mogli dostopati. Na drugi strani pa uporaba novih tehnologij omogoča dostopnost do izginjajoče oziroma zavarovane kulturne in naravne dediščine, ki hkrati omogoča celovitejši ogled te dediščine ter ohranjanje dediščine za prihajajoče generacije. Višina odobrenih sredstev znaša 73.208,10 EUR, skupna vrednost projekta pa 86.127,18 EUR. Projekt se izvaja od 1.1.2019 do 31.12.2019.

- *Z roko v roki do kakovostne prehrane.* Projekt se izvaja s še tremi slovenskimi LAS-i južne in JV Slovenije. Namen projekta je ustvariti pogoje za vzpostavitev učinkovitega sistema lokalne trajnostne oskrbe (predvsem javnih ustanov) z lokalnimi živili in s tem oblikovanja kratkih dobavnih verig. Z aktivnostmi projekta k razreševanju problematike pristopamo celostno, z upoštevanjem obstoječe ponudbe lokalnih ponudnikov in potencialov za povečanje ponudbe ter potreb končnih potrošnikov. V prvi vrsti naslavljamo javne ustanove (vzgojno-izobraževalne, zdravstvene, socialno varstvene), ki imajo stalno potrebo po kakovostni hrani in katerih uporabniki sodijo med najbolj ranljive skupine (otroci, bolni, starejši). Višina odobrenih sredstev znaša 82.494,58, skupna vrednost projekta pa 98.910,48 EUR. Projekt se izvaja od 1.10.2018 do 30.9.2020.

V okviru ESRR, skladno z uredbo o izvajanju CLLD, morajo biti projekti sodelovanja neinvesticijske narave in so se opredelili že ob pripravi SLR. Znesek sofinanciranja znaša največ 5 odstotkov sredstev ESRR. V okviru ESRR je bil izveden en projekt:

- *Zgodbe rok in krajev.* Projekt se je izvajal v sodelovanju z 11 slovenskimi LAS-i. Namen projekta je bil identificirati ter povezati obstoječe in potencialne nove rokodelce na območju LAS. Za rokodelce je bilo organiziranih vrsta delavnic, ki so pokrivala različna področja, njihova dela so bila predstavljena širši javnosti na območju vseh treh občin, ki so vključene v LAS. Rokodelci so tako pridobili nova znanja in kompetence s področja podjetništva, oblikovanja izdelka in embalaže ter trženja izdelkov. Skupaj z izdelki so bile razvite tudi ustrezne zgodbe. Višina odobrenih sredstev znaša 29.992 EUR, skupna vrednost projekta pa 37.490 EUR. Projekt se je zaključil decembra 2018.

3.4. Delovanje vodilnega partnerja LAS (19.4.)

Na ustanovni skupščini je bil s tri četrtinsko podporo kot vodilni partner izbrana Regionalna razvojna agencija Zeleni kras (RRA Zeleni kras). Naloge, ki jih izvajajo vodilni partnerji so zapisane že v uredbi, v ustanovni pogodbi in pogodbi med LAS in vodilnim partnerjem.

V prvih dveh letih delovanja je vodilni partner izvedel naslednje aktivnosti:

- Aktivnosti v zvezi z delovanjem LAS
  - o *Koordinacija in usklajevanje dela organov LAS pri organizaciji in izvedbi 24 sej organov LAS, od tega:*
    - poleg ustanovne skupščine je bilo zvedenih še sedem sej skupščine, od tega dve dopisni seji
    - dve seji Nadzornega odbora
    - 15 sej Upravnega odbora, od tega štiri dopisne seje.
  - o *Priprava dokumentov o delovanju LAS:*
    - Pravilnik o delu ocenjevalne komisije
    - Poslovniki o delu skupščine, Upravnega in Nadzornega odbora
    - letna poročila o izvedenih aktivnostih LAS

- letna poročila o izvajanju SLR po posameznem skladu
    - priprava spremembe SLR
  - *Promocijske aktivnosti LAS*, ki vključujejo pripravo in izvedbo novinarskih konferenc, priprave e-novic za člane LAS, priprave prispevkov za lokalne medije, ažurno urejanje spletne strani www.lasnotranjska.si, izdelavo promocijskega materiala (USB kartice, poslovniki, kemični svinčniki).
  - *Prirpava ZZI za delovanje vodilnega partnerja*. Vodilni partner je pripravil šest zahtevkov za za izplačilo sredstev za delovanje, ki jih na vodilni sklad (ESRR) oddaja vsake štiri mesece.
- Aktivnosti v zvezi s SLR.
- Kot je že bilo zapisano v prejšnji točki, je vodilni partner v poročevalskem obdobju kandidiral s petimi projekti na treh javnih razpisih MKGP za *podukrep 19.3-Sodelovanje LAS*. Štirje razpisi so bili odobreni, rezultat petega do konca leta 2018 še ni bil znan. Izvedli smo še en projekt v okviru ESRR, ki pa je bil že del SLR. Z odobrenimi projekti smo finančni obseg LAS povečali za 249.369,39 EUR, kar pomeni 25,5% sredstev, ki so bili LAS Notranjska dodeljeni ob vzpostavitvi.
  - Sprememba SLR: decembra 2017 je vodilni partner na podlagi sklepov Upravnega odbora in Skupščine LAS oddal spremembo strategije. SLR je bila spremenjena predvsem v delu, ki se nanaša na postopek ocenjevanja projektov vključno z merili in kazalniki oz kazalniki/mejniki za doseganje ciljev SLR. Vloga za spremembo SLR je bila oddana decembra 2017, odločba je bila izdana septembra 2018.
- Aktivnosti v zvezi z javnimi pozivi in izvajanjem projektov (19.2.). V letih 2016 do 2018 so bili objavljeni trije javni pozivi. Kot že zapisano v točki 3.1., se je v obdobju do 31.12.2018 izvajalo devet projektov, pet na EKSRP in štirje na ESRR. Vodilni partner je z vsakim partnerstvom, takoj po izdani odločbi (EKSRP) oz. po oddani vlogi na ESRR, sklical uvodni sestanek, na katerem so bile vsem predstavljene ključne informacije za uspešno izvajanje projektov (kot npr. upravičeni stroški in način dokazovanja teh stroškov glede na vrsto stroška, obveznosti glede označevanja in uporabe logotipov, vloga vodilnega partnerja projekta,...). Skoraj z vsemi partnerstvi je potekala redna komunikacija skozi celotno obdobje izvajanja projekta. V tem obdobju je vodilni partner pripravil zahtevke za izplačilo sredstev za 14 partnerstev (vsako partnerstvo je vključevalo vsaj štiri partnerje).
- Animacija in svetovanje. Ne glede na to, ali je bil javni poziv razpisan ali ne, je vodilni partner nudil celostno svetovanja in izvajal animacijo za pripravo novih projektov. Glede na to, da vodilni partner predstavlja tudi osrednjo točko, pri katerem se zbirajo posamezne informacije, je bilo podanih tudi kar nekaj predlogov za potencialna partnerstva. Zadovoljstvo izvajanja animacije in svetovanja smo preverili tudi z anketnim vprašalnikom. 59 odstotkov tistih, ki so odgovorili na anketo, so bili na svetovanju oz. animacijskem sestanku z vodilnim partnerjem LAS. Vodilni partner jim je svetoval pri snovanju projektne ideje, pri pripravi vloge ali pri pridobivanju partnerjev. Vsi razen enega so bili s svetovanjem oz. animacijskim sestankom zadovoljni, ker so pridobili vse potrebne informacije, ker so bile informacije podane ažurno in korektno, ker je vodilni partner odziven, kooperativen, profesionalen, strokoven, ima vsa potrebna znanja. 31 odstotkov se jih je za prijavo operacije odločilo tudi na podlagi animacije, delno pa 15 odstotkov.

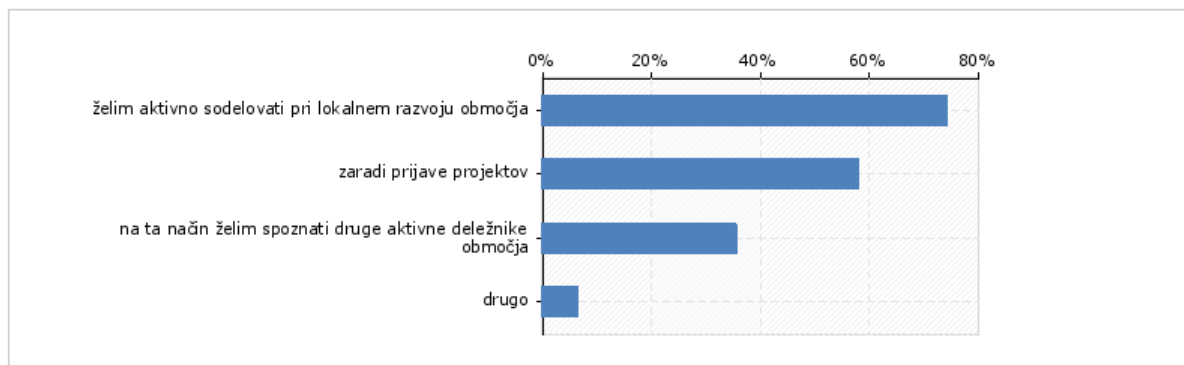

- Druge aktivnosti vodilnega partnerja. Vodilni partner se je v obdobju do konca 2018 udeleževal vseh delavnic ali seminarjev, ki so bili organizirani ali s strani nacionalnih organov ali DRSP (Društvo za razvoj slovenskega podeželja). Aktivno sodelovanje je potekalo tudi z drugimi LAS, bodisi pri reševanju dilem, vezanih na izvajanju uredbe oz. posameznih navodila bodisi pri pripravi projektov sodelovanja.

3.5. Delovanje LAS od zunaj

O delovanju LAS in vodilnega partnerja LAS smo preverili tudi pri članih LAS in širše. Pripravili smo spletni vprašalnik, ki smo ga posredovali na 85 naslovov. Povabilo so prejeli člani LAS, prijavitelji projektov in izvajalci projektov. Prejeli smo 40 odgovorov, kar predstavlja 47 odstotkov. Od tega jih je 84 odstotkov tudi članov LAS. Od sodelujočih jih je v prejšnjem LAS (Po poteh dediščine od Idrije do Kolpe) sodelovalo 28 odstotkov.

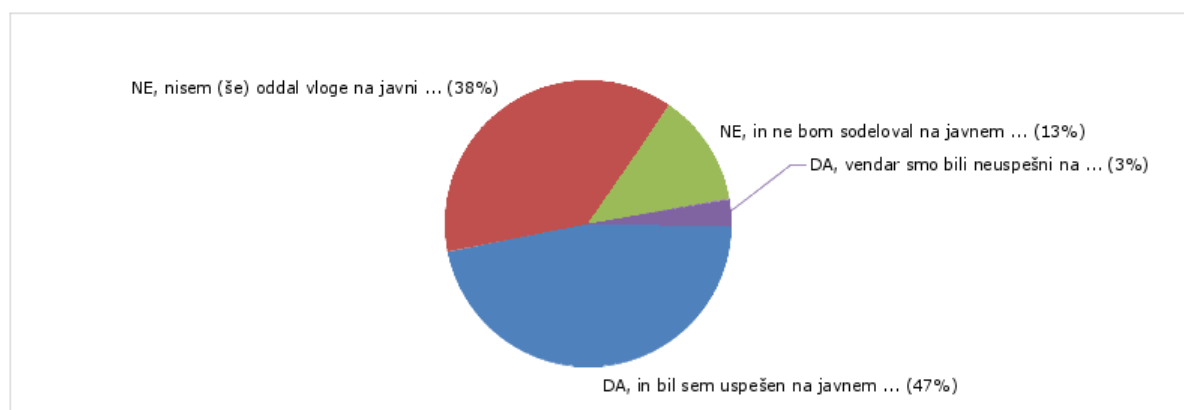
Navedite razlog včlanitve v LAS Notranjska:

Največ jih je kot razlog navedlo željo po aktivnem sodelovanju pri lokalnem razvoju območja (23 odgovorov), 18 pa zaradi prijave projektov. 59 odstotkov jih je tudi sodelovalo pri pripravi SLR.

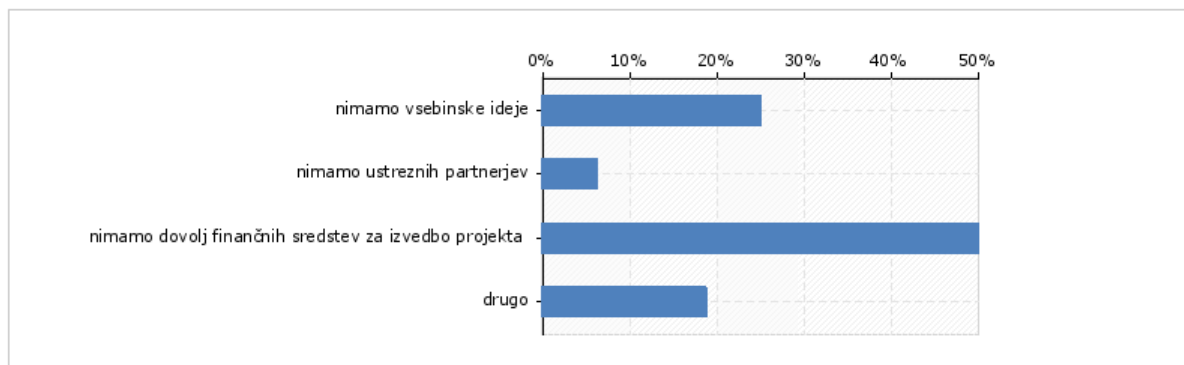
Na javnem pozivu LAS je v prvih dveh letih sodelovalo 47 odstotkov tistih, ki so odgovorili, 38 odstotkov jih (še) ni in 13 odstotkov jih tudi ne bo sodelovalo. Nekaj pa je bilo takih, ki so sodelovali na javnem pozivu, vendar so bili pri tem neuspešni.

Ali ste sodelovali na javnem pozivu LAS in oddali vlogo s projektno idejo?

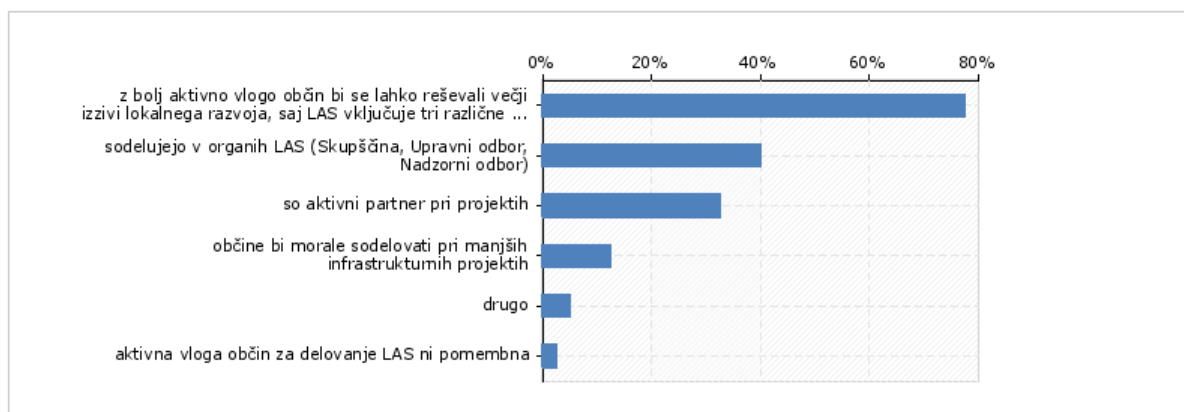
Pol od tistih, ki (še) niso sodelovali na javnih pozivih, kot glavni razlog nesodelovanja navajajo pomanjkanje finančnih sredstev za izvedbo projekta. Pod »drugo« pa navajajo npr., da je treba predolgo zalagati denar, da še niso zaključili projektov na drugih razpisih.

Izberite samo glavni razlog za nesodelovanje na javnem pozivu LAS:

Nekaj vprašanj se je nanašalo tudi na vlogo Občin oz. lokalnih skupnosti pri izvajanju SLR. Na vprašanje ali so Občine oz. njihovi predstavniki dovolj aktivni pri tem, jih je 72 odstotkov odgovorilo z »ne«. Naslednji graf prikazuje mnenja o tem, kakšna je vloga Občin pri tem.

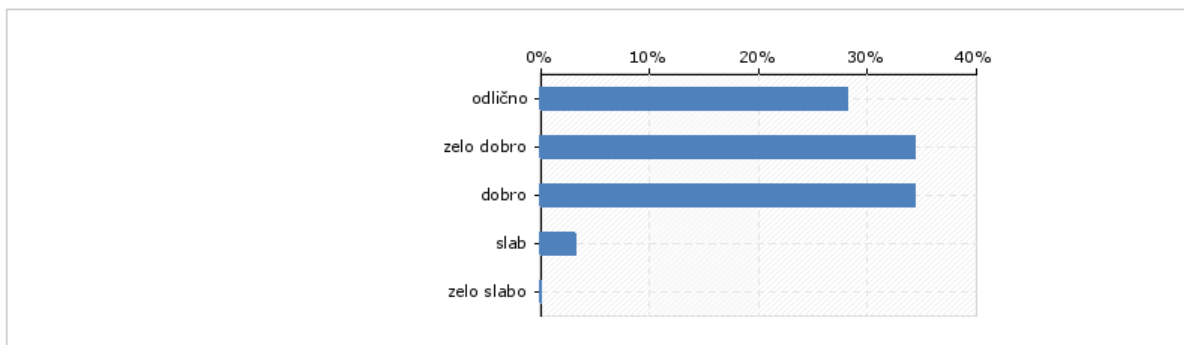
Kakšna je po vašem mnenju vloga Občin oz. lokalnih skupnosti pri izvajanju SLR?

V nadaljevanju so obrazložili kako vidijo vlogo Občin v okviru delovanja LAS in najpogosteje navedli, da bi morale Občine aktivno sodelovati, tudi s pobudami in mreženjem, sodelovati pri projektih v finančnem smislu in kot aktivni partnerji, da bi tudi sami morali promovirati delovanje LAS in na ta način prispevati k večji prepoznavnosti LAS. 79 odstotkov jih meni, da bi z bolj aktivno vlogo Občin lahko reševali večje izzive lokalnega razvoja saj LAS vključuje tri različne sektorje.

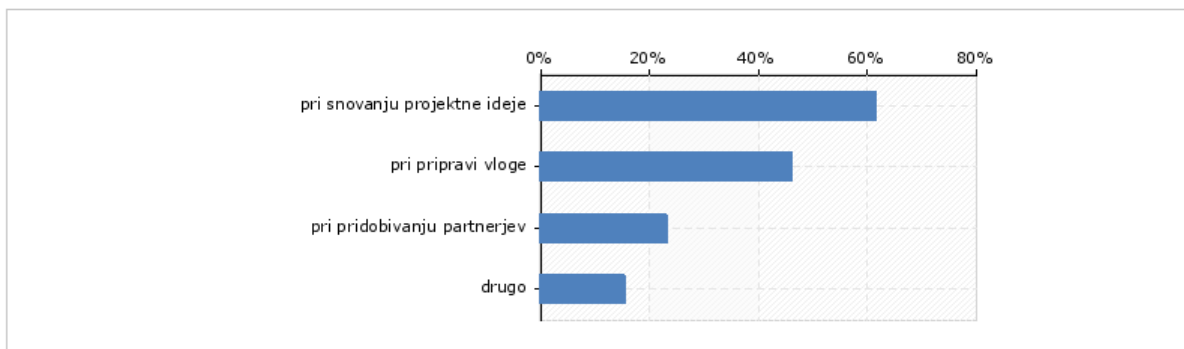
Na vprašanje, kako na splošno ocenjujejo delo vodilnega partnerja LAS, so vsi razen enega, navedli kot dobro, zelo dobro ali odlično.

Kako na splošno ocenjujete delovodilnega partnerja LAS:

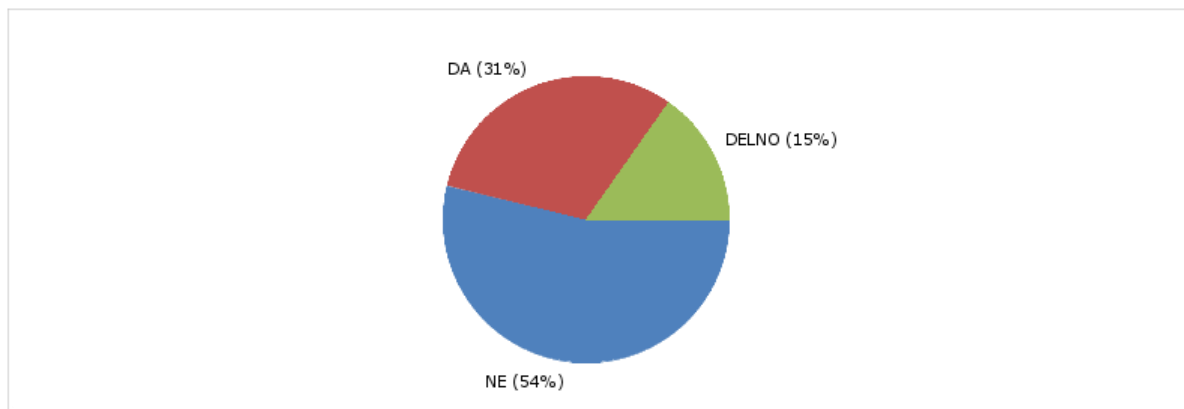
42 odstotkov jih je bilo na svetovanju, ki jih izvaja vodilni partner in največ jih je svetovanje potrebovalo pri snovanju projektne ideje, sledi priprava vloge in pridobivanje partnerjev.

V kateri fazi priprave projekta vam je vodilni partner LAS svetoval?

Vsi razen enega so odgovorili, da so bili zadovoljni s svetovanjem vodilnega partnerja, ker so (najpogosteje) dobili vse potrebne informacije in napotke, ker os bili odgovori ažurni in korektni, ker je vodilni partner kooperativen, ima znanje in ideje, strokovni pristop vodilnega partnerja, ker svetovanja izvaja tudi na terenu. Slaba polovica od njih se je za oz. delno za prijavo projekta na javni poziv odločila tudi zaradi animacije, svetovanja vodilnega partnerja.

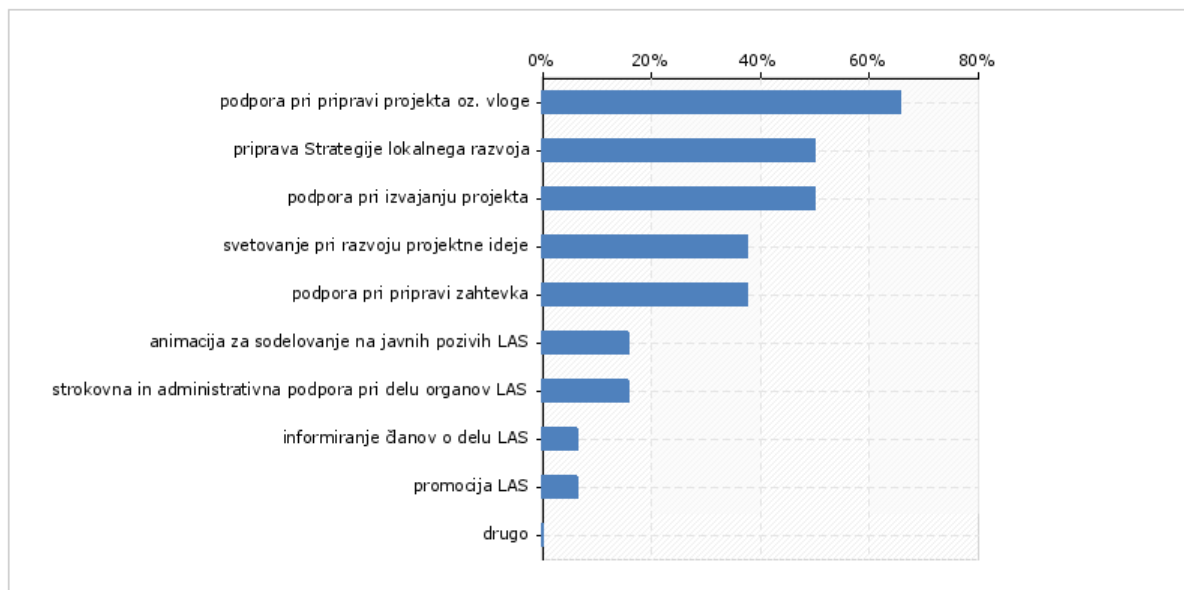
Ali ste se za prijavo projekta na javni poziv LAS odločili tudi zaradi animacije, svetovanja vodilnega partnerja?

Tisti, ki so prejeli odločbo in odobrena sredstva za izvedbo projekta so odgovorili, da jim je vodilni partner LAS v veliko pomoč pri izvajanju projektov. Na vprašanje, s kakšnimi izzivi so se srečevali pri izvajanju projektov so največkrat izpostavili veliko birokracijo in zahtevnost priprave dokumentacije za zahtevek.

V nadaljevanju so izpostavili aktivnosti, ki se jim zdijo ključne pri delu vodilnega partnerja. Pri tem so najbolj izpostavili podporo pri pripravi projekta oz. vloge, sledi priprava SLR in podpora pri izvajanju projektov ter svetovanje pri razvoju projektne ideje in podpora pri pripravi zahtevka.

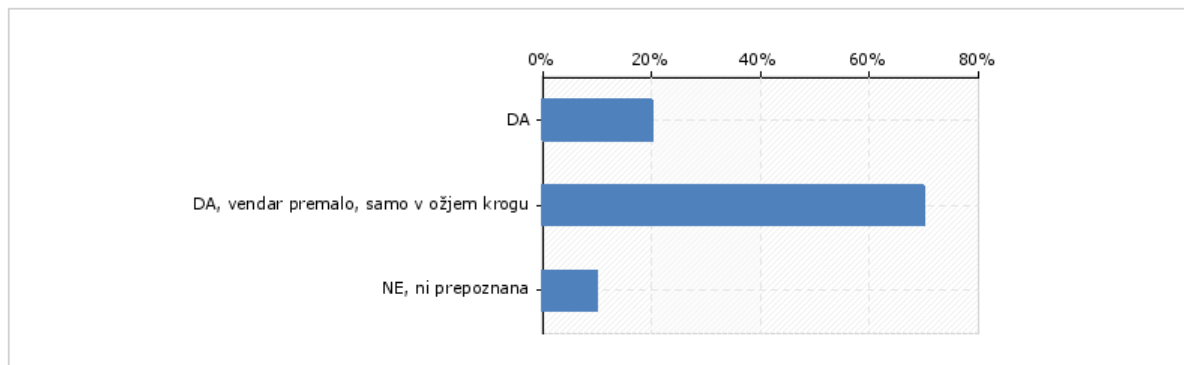
Katere od naštetih aktivnosti se vam zdijo ključne pri delu vodilnega partnerja LAS:

Sami pa največ informacij o delu LAS dobijo prek elektronskih novic vodilnega partnerja, spletnih strani LAS, sledijo delavnice in predstavitve, ki jih organizira LAS ter prek lokalnih medijev.

Spraševali smo tudi o prepoznavnosti LAS Notranjska in kako sami prispevajo k večji prepoznavnosti LAS. Večina jih meni, da je LAS prepoznana, vendar premalo, zgolj v ožjem krogu.

Ali menite, da je LAS Notranjska prepoznavna v svojem območju?

Med odgovori kako sami, kot člani LAS, prispevajo k njeni prepoznavnosti, so največkrat omenjali, da z izvajanjem svojih projektov, prek svojih mrež, prek osebne komunikacije z različnimi deležniki in nekaj malega prek raznih dogodkov (predstavitve, sejmi). Med odgovori, ki so bili povezani s ključnimi aktivnostmi vodilnega partnerja, se jim med najmanj ključnimi zdijo informiranje članov

o delu LAS in promocija LAS. Samo šestim odstotkom tistih, ki so odgovorili na spletni vprašalnik, se jim te aktivnosti zdijo, da so to ključne aktivnosti vodilnega partnerja.

Na koncu smo jih še prosili, da sami predlagajo aktivnosti, ki bi jih moral še izvajati oziroma organizirati vodilni partner. Odgovori so precej polarizirani. Približno polovica jih predlaga več aktivnosti v smeri povezovanja deležnikov oz. partnerjev, organizacijo srečanj članov za snovanje novih idej, druga polovica pa nima dodatnih predlogov oz. potrjujejo nadaljnje izvajanje do sedaj izvajajočih aktivnosti.

4. ZAKLJUČEK

V Poročilu o vrednotenju SLR sta bila dana dva poudarka:

- postopek priprave SLR
- izvajanje SLR.

Poročilo je bilo pripravljeno na osnovi dejstev, ki izhajajo iz priprave SLR ter izvajanje SLR skozi vse preostale podukrepe. Člani LAS in predvsem tisti, ki so bili (potencialni) prijavitelji projektov ali so sodelovali pri pripravi vlog oziroma izvajanju projektov, so bili povabljeni na izpolnjevanje spletnega vprašalnika, s katerim se je preveril tudi pogled od zunaj na delovanje LAS.

Postopek **priprave SLR** smo preverili tudi s spletnim vprašalnikom. 59 odstotkov tistih, ki so odgovorili na spletni vprašalnik, jih je sodelovalo tudi pri pripravi SLR. Skoraj vsi so odgovorili, da je bilo zadostno število aktivnosti ob pripravi SLR. Enemu je bilo teh aktivnosti premalo in enemu preveč.

Od vzpostavitve LAS (17.10.2016) pa do konca leta 2018 sta bila v okviru LAS Notranjska izvedena dva javna poziva (po en iz vsakega sklada), v okviru katerih se je izvajalo devet projektov (podukrep 19.2.). Dva projekta sta se izvajala na podlagi uspešnih prijav na javne razpise MKGP iz naslova LAS sodelovanje (podukrep 19.3.) Večina od njih je bila v celoti ali delno (prva faza projekta) tudi zaključena do konca leta 2018. Na podlagi tega je bilo tudi vrednoteno **izvajanje SLR**.

Nekaj glavnih ugotovitev lahko strnemo v naslednje:

- med razpisanimi ukrepi so se vlagatelji na ESRR sklad prijavili na vse ukrepe, medtem, ko na EKSRP skladu niso bili pokriti ukrepi, ki so povezani z infrastrukturnimi aktivnostmi za razvoj novih storitev in produktov,
- na tematskem področju Varstvo okolja in ohranjanje narave do konca leta 2018 ni bil izveden noben projekt (en zavržen s strani ARSKTRP, en vlagatelj je odstopil zaradi dolgotrajnosti postopka),
- doseženi so vsi mejniki / kazalniki na dan 31.12.2018 zapisani v SLR. Zaradi dolgih rokov pregledovanja ZZI je bila spremenjena SLR v točki, ki se nanaša na delež izplačanih sredstev v primerjavi z dodeljenimi v odločitvi o operaciji. Kazalniki/mejniki bi bili doseženi tudi brez zniževanja vrednosti omenjenega kazalnika,
- aktivnosti LAS sodelovanje so bile zelo uspešne, saj je bilo LAS Notranjska skupno dodeljenih največ sredstev med slovenskimi LAS kakor tudi največ sredstev iz EKSRP sklada,
- LAS Notranjska je uspešna tudi pri zaključevanju posameznih faz oziroma celotnih projektov, saj je bilo v omenjenem obdobju izplačanih 99,9 odstotkov vseh zaprosenih sredstev skozi posamezne zahteve za izplačilo sredstev,

- zaželjeno je, da se okrepi vloga Občin oziroma lokalnih skupnosti pri izvajanju SLR, predvsem z vidika njihovega aktivnega partnerstva in večje podpore k promociji in podpori delovanja LAS širše na območju,
- delo vodilnega partnerja je bilo prepoznano kot kakovostno in učinkovito. Svoje delo opravlja strokovno, ima znanje in ideje, je ažuren, kooperativen in korekten. Zaželjeno je nekoliko več aktivnosti na promociji LAS na širšem območju LAS in še dodatnih aktivnostih pri povezovanju potencialnih partnerjev za skupni projekt.

Naslednje vrednotenje LAS Notranjska bo izvedeno v letu 2024 za obdobje do 31.12.2023.

Poročilo pripravili:

Dragica Bratanič
Zdenka Žakelj
RRA Zeleni kras, d.o.o.
(vodilni partner LAS)